

22. slovenské geodetické dni

Žilina 6. - 7. novembra 2014

POZEMKOVÉ ÚPRAVY NA SLOVENSKU ZA POSLEDNÝCH 20 ROKOV

LAND CONSOLIDATION IN SLOVAKIA FOR THE LAST 20 YEARS

Vladimír Uhlík¹

Abstract

Article seeks insight into the land consolidation in terms of experience, perspective processor the land consolidation project and authorization designer of land consolidation. Talking about what the problems were accompanied by land consolidation, what has been and what is the future of land consolidation in Slovakia in terms of EU funding.

1 Kto všetko je za pozemkovými úpravami v praxi

Viac ako 10 rokov intenzívneho vykonávania pozemkových úprav (PÚ) na Slovensku (2003-2014) prinieslo svoje výsledky. Za 426 projektmi pozemkových úprav (PPÚ) je skrytá práca odborníkov, prevažne geodetov, združených vo viac ako 142 geodetických firmách z celého Slovenska.

Na čele každého projektu stojí manažér, autorizovaný projektant PÚ, držiteľ oprávnenia na projektovanie PÚ (predtým podľa Vyhlášky MPVŽ SR č. 155/1992 Zb.), teraz podľa § 25a ods. 1 Zákona NR SR 330/1991 Zb. v znení neskorších predpisov (zákona).

Tých je v súčasnosti 219, z nich 207 pracuje v súkromnej sfére. V minulosti ich bolo až 482, ale po nadobudnutí novely zákona, ktorá nariadila povinné preškolenie a preskúšanie, sa ich počet znížil.

Dosiahnutie úspešného výsledku PÚ by nebolo možné bez aktívnej spolupráce všetkých zúčastnených nielen spracovateľov ale aj objednávateľov, správneho orgánu, katastra, správcov majetku štátu, samosprávy, vlastníkov, užívateľov pozemkov a ostatných účastníkov pozemkových úprav. [3]

¹ Ing. Vladimír Uhlík, GEODÉZIA Bratislava, a.s., Pekná cesta 15, 834 04 Bratislava
tel.: +421-905 345 292, fax: +421-2-44872955, e-mail: uhlik@geodezia-ba.sk

2 Obsah a členenie PPÚ

PPÚ v sebe spája vykonávanie geodetických činností aj iných projekčných činností. Uvedené činnosti, ktoré sa vykonávajú v rámci PÚ, sú tak zložité, že si vyžadujú spoluprácu a aktívne zapojenie rôznych profesií a to geodetov, poľnohospodárov, lesných inžinierov, krajinných inžinierov, stavebných inžinierov, vodohospodárov, ekologov a iných.

V rámci vyhotovenia a vykonania PPÚ sa vykonávajú nasledovné činnosti:

Úvodné podklady projektu PÚ	Zriaďovanie podrobných geodetických bodov
	Hranica obvodu projektu pozemkových úprav
	Účelové mapovanie polohopisu a výškopisu v obvode projektu PÚ
	Aktualizácia BPEJ v obvode projektu a mapa hodnoty
	Register pôvodného stavu
	Miestny územný systém ekologickej stability na účely PÚ
	Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia v obvode PÚ
Návrh nového usporiadania v obvode projektu PÚ	Zásady umiestnenia nových pozemkov
	Plán spoločných a verejných zariadení a opatrení
	Rozdeľovací plán vo forme umiestňovacieho a vytyčovacieho plánu
Vykonanie projektu PÚ	Postup prechodu na hospodárenie v novom usporiadaní
	Vytyčenie a označenie vybraných lomových bodov hraníc nových pozemkov
	Rozdeľovací plán vo forme obnovy katastrálneho operátu alebo geometrického plánu

V rámci realizácie v projekte navrhnutých zariadení a opatrení sa budujú spoločné zariadenia a opatrenia. Teda realizuje sa výstavba navrhnutých poľných a lesných ciest, zariadení a opatrení zabraňujúcich vodnej a veternej erózii, zariadení a opatrení zabezpečujúce zadržiavanie vody v území a ochranu územia pred povodňami, úprava vodných tokov a výstavba vodohospodárskych zariadení a opatrení a výsadba zelene.

Pre lepšie pochopenie významu všetkých činností vykonávaných v rámci projektu pozemkových úprav je dôležité uvedomiť si, aké iné činnosti projekt supluje:

1. Zistenie vlastníctva: dnes sa obnova a aktualizácia vlastníctva vykonáva v samostatnom konaní prostredníctvom Registrov obnovenej evidencie pozemkov (ROEP), avšak pôvodne šlo o súčasť pozemkových úprav. V rámci projektu vyhotovujeme Register pôvodného stavu - súpis pozemkov s ich ohodnotením;
2. Nové mapovanie: v rámci projektu vykonávame podrobné zameranie územia (účelové mapovanie polohopisu a výškopisu), komisionálne odsúhlasujeme stav jednotlivých druhov pozemkov (kultúr) v teréne [4];
3. Nové usporiadanie pozemkov (scelenie, komasácia): je najdôležitejšou časťou projektu - vlastníkom namiesto množstva jeho pôvodných pozemkov naprojektujeme niekoľko nových pozemkov v 1/1;

4. Plánovanie krajiny + investičná príprava: súčasťou projektu sú Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia, ktoré po schválení nahrádzajú rozhodnutie o umiestnení stavby (územné rozhodnutie). Výsledkom projektu sú aj pozemky vo vlastníctve obce určené na realizáciu (výstavbu) spoločných zariadení a opatrení (poľných ciest, vetrolamov a i.).

Iba spojením týchto činností do jedného konania, jedného projektu je možné dosiahnuť maximálnu efektívnosť a opodstatnenie pre ich vykonávanie. Skúsenosti hovoria, že mapovanie extravilánových častí katastrálnych území bez riešenia pozemkového vlastníctva nemá takmer žiadny pozitívny výstup. Rovnako tak krajinné plánovanie nerešpektujúce zložitosť vlastníckych vzťahov neopustí nikdy oblasť projektov a štúdií a nevstúpi do etapy realizácie projektu v teréne.

3 Spôsobý vykonávania PÚ

Nástroje používané na usporiadanie pozemkového vlastníctva v PPÚ sú povahy legislatívnej a technickej. Právne nástroje spočívajú v súbore zákonných noriem týkajúcich sa pozemkového vlastníctva a ich aplikácii v konaní o PÚ. Technické a organizačné nástroje predstavujú rôzne spôsoby riešenia funkčného usporiadania pozemkového vlastníctva, návrhy komunikačných, protieróznych, ekologických, vodohospodárskych a iných zariadení a opatrení.

Pre ďalšie uvažovanie o spôsoboch vykonávania PÚ v SR je dôležité uvedomiť si, že obe tieto zložky PPÚ je možné súčasne použiť v rôznom pomere podľa dôvodu vyhlásenia PÚ a očakávaného výsledku. Tento pomer určuje aj technickú náročnosť PPÚ, dobu spracovania a náklady na jeho spracovanie.

Príkladom PÚ, kde použitie legislatívnych nástrojov vysoko prevyšuje použitie nástrojov technických, je usporiadanie vlastníctva v zriadených záhradkárskych osadách podľa zákona č. 64/1997 a jednoduché pozemkové úpravy, opačným príkladom sú „komplexné“ pozemkové úpravy.

Podľa rozsahu použitia legislatívnych a technických nástrojov v projekte pozemkových úprav môžeme PÚ rozdeliť na:

- „Komplexné“ pozemkové úpravy (KPÚ),
- Jednoduché pozemkové úpravy (JPÚ).

3.1 KPÚ

Nariaďuje ich štát v celom katastrálnom území mimo zastavaného územia obce. Dôvodom prečo sa vykonávajú je „usporiadanie vlastníckych a užívateľských pomerov a odstránenie prekážok ich výkonu vyvolaných historickým vývojom“ (§2 ods. 1 písm. a) zákona).

Tieto PÚ riešia komplexné problémy územia, vyriešia obrovskú rozdrobenosť vlastníckych vzťahov a navrhnu nové funkčné usporiadanie územia v zmysle komunikačných, vodohospodárskych, protieróznych a ekologických zariadení a opatrení. Doba ich vykonania v minulosti 5-7 rokov, po racionalizácii 4-5 rokov.

3.2 JPÚ

Sú hradené investorom (samospráva, poľnohospodársky podnik, iný). Štát ich povoľuje. Vykonávajú sa v časti územia. Slúžia na majetkovoprávne usporiadanie pozemkového vlastníctva v záujmových lokalitách. Umožnia za pomerne krátky čas (1-2 roky) usporiadať vlastníctvo na takom území, kde to nie je možné klasickým spôsobom, napríklad geometrickými plánmi, kúpnyimi, zámennými alebo darovacími zmluvami.

JPÚ umožnia nielen sceľovanie poľnohospodárskych a lesných pozemkov za účelom lepšieho obhospodarovania poľnohospodárskych pozemkov ale územie môže byť nanovo vlastnícky usporiadané aj pre iné hospodárske účely ako je poľnohospodárske využitie, napríklad za účelom vytvorenia vlastnícky usporiadaného územia pre individuálnu bytovú výstavbu alebo jeho využitie pre rekreačné účely. Rovnako aj na realizáciu veľkých investičných zámerov. Vytvorí sa tak lepšie podmienky na podnikanie, keďže sa takto umožní viacerým subjektom lepšie a efektívnejšie využitie pozemkového vlastníctva.

4 Problémy sprevádzajúce PÚ

PÚ zažívali za uplynulých 10 rokov aj ťažké časy, kedy boli spochybňované, a to aj zo strany riadiacich orgánov štátu. Prichádzalo k subjektívnemu hodnoteniu PÚ aj v samotných hodnotiacich správach napr. k Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013. PÚ sa dostali neprávom do zlého svetla vďaka ich účelovému a skreslenému hodnoteniu, ktoré viedlo až pokusom o jednostranné ukončenie riadne uzatvorených zmlúv o dielo na rozpracované PPÚ a ku pokusu o presun prostriedkov na iné opatrenia. Tieto činnosti riadiaceho orgánu z rokov 2010 a 2011 takto priviedli PÚ do súčasného útlmu na základe neodôvodnených a nehodnoverných skreslených informácií.

O tom svedčí aj nateraz posledné čiastočne úspešné verejné obstarávanie (VO) z roku 2008. Po ukončení tohto VO z roku 2008 malo ministerstvo v zásobníku projektov pripravených 124 obstaraných PPÚ a začalo následne postupne podpisovať zmluvy o dielo. Do zmeny na poste ministra v júli 2010 bolo podpísaných z tohto počtu 82 zmlúv o dielo v objeme 32,2 mil. EUR. Zostávajúcich 42 zmlúv nebolo s víťaznými uchádzačmi uzatvorených. Po zmene na poste ministra, ich ministerstvo nezaslalo na registráciu na Pôdohospodársku platobnú agentúru z údajného dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.

Po nástupe nového vedenia ministerstva v apríli 2012 sa veci pohli a ministerstvo začalo postupne rokovať s víťaznými uchádzačmi súťaže z roku 2008 o podpise zmlúv.

Žiaľ neprajníci PÚ konali. Európska komisia zastúpená Generálnym riaditeľstvom pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (GR AGRI) oznámila v apríli 2013 PPA, že dostala list (anonym) „Obvinenie o nerešpektovaní pravidiel pre verejné obstarávanie v rámci slovenského PRV“ spolu s protokolom ÚVO č. 133-6000/4/2009, ktorým sa prešetrovalo podanie voči výsledku VO z roku 2008 (ktoré nebolo ukončené) a požiadala ju o prešetrovanie daného podania.

Následne PPA zaslala list ministerstvu „Oznámenie o pozastavení vyplácania žiadostí o platbu za pozemkové úpravy“, na základe ktorého sa zastavilo preplácanie faktúr zhotoviteľom za ukončené a odovzdané etapy a fakturačné celky PPÚ. Prestali sa tak preplácať všetky faktúry nielen tie, ktoré súviseli s VO z roku 2008.

Situácia sa nakoniec vyriešila a ministerstvo aktívnym prístupom objednalo audit predmetnej súťaže, ktorý vypracovala firma Deloitte a zabezpečila stanovisko Úradu pre verejné obstarávanie (ÚVO) k tejto súťaži. Na základe týchto podkladov Európska komisia konštatovala (v poslednom štvrtroku 2013), že VO v roku 2008 bolo v poriadku a neprišlo

k pochybeniu a k neoprávnenému čerpaniu prostriedkov PRV SR 2007-2013 na PPÚ. Následne na konci roka 2013 bolo obnovené preplácanie faktúr za PPÚ, ktoré bolo dovtedy pozastavené. Stanovisko ministerstva ku podpisu vysúťažených a doteraz nepodpísaných zmlúv je však doteraz zamietavé.

Na dočerpanie zostávajúcich finančných prostriedkov z PRV SR 2007-2013, vo výške cca 28,3 mil. EUR bolo v januári 2013 vyhlásené nové VO na PPÚ. VO bolo vyhlásené spolu v 130 katastrálnych územiach, v 95 balíčkoch, v predpokladanej hodnote cca 33,5 mil. EUR. Uvedené VO bolo, v júni 2013, po nedodaní požadovanej dokumentácie verejným obstarávateľom, ÚVOM zrušené.

Problém, ktorý trápil a sprevádzal PÚ viac či menej v priebehu celého obdobia, ale najviac v rokoch 2010-2013, bolo nepreplácanie resp. oneskorené úhrady faktúr za ukončené etapy a fakturačné celky. Spracovateľské firmy si boli nútené na vykonávanie prác, platenie nákladov s nimi súvisiacich a úhradu DPH z týchto neuhradených faktúr štátu, brať úvery. Tento problém mnohým firmám spôsobil veľakrát až existenčné problémy.

PÚ rovnako čelili počiatkovej nedôvere aj zo strany vlastníkov, resp. ostatných účastníkov. Tento stav súvisel hlavne s historickými skúsenosťami mnohých so zasahovaním štátu do práv vlastníkov. Trpkú príchuť mali najmä v súvislosti s bývalým režimom. Kolektivizácia mala násilný charakter, odpor sa tvrdo potláčal a verejnosť mala stále zakorenený pocit krivdy a strachu. Z tohto pramenila automatická obava vlastníkov, že akýkoľvek úkon zo strany štátu v tomto zmysle bude mať za následok zásah do ich vlastníckych práv, prípadne že budú nútení súhlasiť aj s typmi riešenia, s ktorými by za normálnych okolností súhlasiť nechceli. Tieto podozrenia sa podarilo vyvrátiť dôsledným dodržiavaním zákonov a predpísaných postupov.

Dovolíme si tvrdiť, že prevažná väčšina účastníkov PÚ pochopila ich výhodnosť a dnes je verejnosť naklonená pozemkovým úpravám. Chcú ich vlastníci, samosprávy, poľnohospodárske subjekty, malí farmári.

5 Optimalizácia procesov a nastavenia vykonávania PÚ

Spracovateľská obec zastúpená Komorou pozemkových úprav, Komorou geodetov a kartografov a Zamestnávateľským zväzom geodetov a kartografov spolupracovala s ministerstvom a správnymi orgánmi na úseku PÚ na vytvorení takého modelu PÚ, ktorý by umožnil ich jednoznačnú akceptáciu zo strany európskej komisie, obstarávateľa, zúčastnených organizácií, vlastníkov a užívateľov poľnohospodárskej pôdy.

S vedomím, že náklady spojené s vypracovaním PPÚ a ich vykonaním znášajú daňovní poplatníci EÚ, resp. SR a vzhľadom na výhrady voči PÚ sa skorigovali doterajšie postupy a určili spôsoby ich ďalšieho vykonávania so zreteľom na všetky doteraz získané poznatky. Úpravou obsahu PPÚ, t.j. dodacích podmienok, úpravou cenníka výkonov, nastavením metodiky, novelou zákona a organizačnými zmenami pri realizácii navrhnutých zariadení a opatrení v teréne sa podarilo zabezpečiť zefektívnenie, funkcionálnosť, racionalizáciu a skrátenie doby vykonávania PÚ.

Žiaľ rýchlosť ich zadávania a počet zatiaľ vykonávaných a ukončených projektov je nedostatočný a nezodpovedá požiadavkám. Spracovateľská obec (firmy) je pripravená plniť tieto úlohy a vykonávať tieto práce k spokojnosti objednávateľa i tých ktorým sú určené teda účastníkom a tak napomôcť rozvoju celému regiónu v ktorom sa vykonávajú.

6 A čo sa nám podarilo

My spracovatelia sme hrdí na to čo sme dokázali. O úspešnosti svedčí aj počet námietok voči ukončeným PPÚ. Bolo ich minimum a vychádzali hlavne z neznalosti toho čo je možné v rámci zákona vykonať, resp. v odmietaní pozemkových úprav ako takých bez ohľadu na ich výsledky. Ak je výsledkom 30% zníženie počtu parciel (z 556 787 na 378 468), 70% zníženie počtu vlastníckych vzťahov (z 5 435 074 na 1 636 699), 50% zníženie počtu spoluvlastníkov na 1 parcelu (z 9,76 na 4,32), 70% zníženie počtu parciel na 1 vlastníka (z 24,19 na 7,28) tak musíme byť spokojný. A to štatistiku ešte kazia pozemkové spoločenstvá, teda urbáre. Po ich odpočte by bol výsledok ešte radikálnejší. Napr. počet spoluvlastníkov na 1 parcelu by sa znížil na číslo blízke 1 takže by to bolo cca 90% zníženie.

Samozrejmosťou je zabezpečenie prístupu ku každej parcele po majetkovoprávne usporiadanej verejnej komunikácii, teda 100% prístupnosť. Zlepšenie je na úrovni cca 90%, keďže vieme, že neprístupnosť parciel v extraviláne bola najväčšou prekážkou možnosti začatia užívania svojich pozemkov vlastníckmi po roku 1989. Tu sa uplatnil čiastočne neúspešný model vydávania hlavne cudzích pozemkov (na kraji honov), kde bola prístupnosť najčastejšie z intravilánu, do náhradného užívania, podľa známeho §15 zákona.

Zatiaľ nedoceneným výsledkom je kompletne nové funkčné usporiadanie územia. Teda navrhnutie a majetkovoprávne usporiadanie poľných a lesných ciest, vodohospodárskych, protieróznych a ekologických zariadení a opatrení. Tieto prvky pozitívne ovplyvnia vidiecku krajinu, zmenia ju, zastabilizujú a urobia atraktívnejšiu pre jej obyvateľov a zabezpečia jej rozvoj a ochranu.

K zrejмым pozitívam doteraz ukončených PPÚ patrí predovšetkým:

- výrazné zníženie rozdrobenosti pozemkového vlastníctva, ktoré sa tak stáva skutočným predmetom trhu s pôdou a umožňuje jeho samostatné užívanie, resp. vznik a posilnenie malých fariem
- sprístupnenie pozemkov z verejných alebo spoločných komunikácii poľnohospodárskeho charakteru
- príprava a vlastnícke usporiadanie pozemkov na vykonanie pozitívnych zásahov do krajiny v oblasti ekológie, protipovodňovej a protieróznej ochrany.
- Slabou stránkou, ktorá je PPÚ vytýkaná je :
- nízka miera realizácie navrhnutých ekologických, protieróznych a vodohospodárskych opatrení, teda výstavba a výsadba v teréne
- relatívne dlhá doba ich spracovania (5-7 rokov, máme preverené, že v podmienkach Slovenska sa táto doba nijako výrazne nelíši od iných krajín západnej Európy).

Dôvodom malého množstvo realizácií sú takmer vždy peniaze. Ale je možnosť ich realizovať a financovať z viacerých zdrojov, nielen z prostriedkov určených na PÚ, ale aj z iných operačných programov EÚ, zdrojov štátneho rozpočtu, prípadne z vlastných zdrojov samosprávy alebo súkromných investorov. Podstatou je fakt, že sú vlastnícky vysporiadané a pripravené na realizáciu.

Dĺžka spracovania je ovplyvnená najmä spôsobom a možnosťami plánovania čerpania finančných prostriedkov z Európskeho poľnohospodárskeho fondu na rozvoj vidieka (EPFRV), ale aj zložitou spracovania a dôsledným dodržiavaním zákonných pravidiel, hlavne v súvislosti s prerokovávaním nového usporiadania pozemkov s každým vlastníkom.

Vypracovanie a vykonanie projektov - KPÚ

Najviac vykonaného bolo na poli tzv. KPÚ. Bol zadaných spolu 426 projektov, z ktorých je 261 ukončených a 165 rozpracovaných (údaj k 31.12.2013).

Výstavba v projekte navrhnutých zariadení a opatrení

Bolo realizovaných 23 projektov, v rámci ktorých sa vybuďovalo 43 km prístupových poľných ciest. Ukončených bolo aj 7 projektov na spracovanie projektovej dokumentácie spoločných zariadení a opatrení (stav ku 31.12.2012).

Vypracovanie a vykonanie projektov - JPÚ

Aj tento druh PÚ sa začal rozbiehať. Bolo začatých spolu 57 JPÚ, z toho bolo ukončených 32 a rozpracovaných zostalo 25 (stav ku 31.12.2013). Je predpoklad, že po prijatí novely zákona sa tento typ PÚ bude ešte viac využívať (marec 2014). Novela podrobnejšie upravila postup konania o JPÚ. Určila nielen ako sa ďalej JPÚ budú robiť, ale stanovila presne aj prípady, v ktorých je možné tento inštitút využiť.

7 Budúcnosť PÚ

Keďže financovanie PÚ je úplne závislé od prostriedkov EÚ tak pre budúcnosť je kľúčové zabezpečiť ich financovanie z týchto prostriedkov. Treba si povedať otvorene, že ak by PÚ neboli zaradené medzi podporované opatrenia z PRV SR 2014-2020, zo štátneho rozpočtu by sa na ne v potrebnej výške financie nenašli, takže PÚ v takejto forme by na Slovensku skončili.

Vďaka spoločnému úsiliu, aj ochote a podpore kompetentných pracovníkov MPRV SR, sa podarilo obhájiť zaradenie PÚ ako podopatrenia PÚ, ktoré bude súčasťou PRV SR 2014-2020 a PÚ tak budú môcť aj v budúcnosti pokračovať. Po obhájení zaradenia PÚ, prebiehal veľký boj o výšku podpory. Pôvodný návrh rozpočtu na toto podopatrenie bol 80 mil. EUR, neskôr bol znížený na 70 mil. EUR, po veľkom úsilí bol navýšený na sumu 85 mil. EUR. Zatiaľ v členení 55 mil. EUR na vyhotovenie a vykonanie PPÚ a 30 mil. EUR na vybudovanie spoločných zariadení a opatrení.

Predpoklad schválenie PRV SR 2014-2020 na vo vláde SR je jún 2014. Následne bude schvaľovaný orgánmi EÚ. Predpoklad konečného schválenia je jeseň 2014.

Vyberám z materiálu Program rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2014-2020:

1. Opisuje pojmy a opis podporovaných operácií, teda vypracovanie PPÚ a vybudovanie spoločných zariadení.

Podopatrenie: 4.3 Podpora investícií do infraštruktúry týkajúcej sa rozvoja, modernizácie alebo adaptácie poľnohospodárstva a lesníctva, Názov operácie: Vypracovanie a vykonanie projektov pozemkových úprav a Vybudovanie spoločných zariadení a opatrení.

Opis operácie: Vypracovanie a vykonanie projektov pozemkových úprav

Investície, ktoré prispievajú k:

- zníženiu fragmentácie pozemkového vlastníctva;
- obnove evidencie pozemkov a podpore hospodárenia na pozemkoch;

- vytvoreniu novej evidencie pozemkového vlastníctva na zabezpečenie súladu medzi pozemkami produkčných celkov z LPIS a údajmi v katastri nehnuteľností so skutkovým stavom v teréne;
- vytvoreniu podmienok pre korektné nájomné vzťahy k pozemkom ako základný predpoklad pre poskytovanie priamych platieb na pôdu;
- podpore hospodárenia na upravených pozemkoch vytvára predpoklad pre rozvoj trhu s pôdou s cieľom zlepšenia podmienok obhospodarovania pozemkov za účelom zlepšenia podnikania na pôde.

Opis operácie: Vybudovanie spoločných zariadení a opatrení

Vybudovaním spoločných zariadení a opatrení na pozemkoch, ktoré sú výsledkom projektov pozemkových úprav dochádza v územiach, na ktorých boli vykonané PPÚ k reálnemu predpokladu zníženia nákladov na prepravu materiálov (osív, sadív, hnojív a pod.); k optimálnej kultivácii a ošetrovaniu pozemkov vplyvom racionálnejšieho rozmiestnenia a tvaru parciel; k modernizácii a prispôsobením poľnohospodárstva a lesného hospodárstva vrátane lepšieho prístupu k poľnohospodárskej a lesnej pôde; a tým dochádza k úspore energií, najmä pohonných hmôt.

Kontrola orgánmi EÚ je nastavená tak, aby nebolo možné ich výsledky spochybňovať, ako to bolo v predchádzajúcom PRV SR 2007-2013.

Overiteľnosť a kontrolovateľnosť podopatrenia 4.3 vychádza z kontroly:

- Počtu ukončených, schválených a do katastra nehnuteľností zapísaných projektov (údaje eviduje ÚGKK SR na základe zapísaných projektov do katastra nehnuteľností);
- Počtu vybudovaných spoločných zariadení a opatrení (údaje eviduje priamo MPRV SR, resp. príslušné pozemkové úrady na základe zrealizovaných a skolaudovaných spoločných zariadení a opatrení).
- Pomeru rozdielu počtu vlastníckych vzťahov pred a po vykonaní a zapísaní projektu pozemkových úprav do katastra a počtu vlastníckych vzťahov pred vykonaním a zapísaním projektu (fragmentácia vlastníctva), vyjadreného v percentách (údaje eviduje priamo MPRV SR alebo príslušné pozemkové úrady na základe štatistických údajov uvedených v projektoch).

2. Definuje čo sa od PPÚ očakáva:

Usporiadanie vlastníctva a konsolidácia pôdy zjednodušuje disponovanie s pozemkami a stimuluje trh s pôdou, vrátane zlepšenia jej dostupnosti pre potenciálnych záujemcov o hospodárenie na pôde. Prevažná časť poľnohospodárov hospodári na prenajatej pôde. Ohrozením je, ak majitelia prestanú pôdu prenajímať, napríklad vplyvom redistribučnej platby.

Slovenská republika má 3 559 katastrálnych území, 1 katastrálne územie o priemernej výmere 1400 ha zodpovedá 1 projektu pozemkových úprav (PPÚ). Z celkového počtu katastrálnych území (k.ú.) je potrebné realizovať PPÚ v 2 433 k.ú. (prameň: MPRV SR, odbor pozemkový). Doterajšia realizácia PPÚ vo vybraných katastrálnych územiach SR je vyjadrená pomocou špecifických kontextuálnych ukazovateľov. Priemerný počet vlastníkov po konsolidácii by mal klesnúť o polovicu a sprístupnené by mali byť všetky parcely, kde sa PPÚ vykonávajú.

Podopatrenie 4.3 prispieva k riešeniu a napĺňaniu identifikovaných potrieb:

- zabezpečiť kontinuitu pozemkových úprav;
- znížiť rozdrobenosť pozemkového vlastníctva;

- vytvoriť novú evidenciu pozemkového vlastníctva, aby bol súlad medzi pozemkami produkčných celkov z LPIS, údajmi v katastri nehnuteľností a skutkovým stavom v teréne;
- vytvoriť podmienky pre korektné nájomné vzťahy k pozemkom ako základný predpoklad pre poskytovanie priamych platieb na pôdu;
- podporiť hospodárenie na pozemkoch;
- zlepšiť obhospodarovanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy;
- zabezpečiť prístupy na pozemky po majetkovoprávne usporiadaných cestách
- podporiť sekvestráciu oxidu uhličitého v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve;
- postupnou realizáciou navrhnutých zariadení a opatrení zabezpečiť nové funkčné usporiadanie krajiny z vodohospodárskeho, protierózneho a ekologického hľadiska;
- vytvoriť predpoklady pre rozvoj trhu s pôdou s cieľom zlepšenia podmienok obhospodarovania pozemkov za účelom zlepšenia podmienok podnikania na pôde;
- podpora udržateľného obhospodarovania lesov.

3. Pomenúva čo je cieľom a výstupom pozemkových úprav:

Pozemkové úpravy predstavujú základný a jediný komplexný organizačný nástroj na usporiadanie vlastníckych vzťahov, ktoré sú prekážkou rozvoja trhu s pôdou. Ich význam je dôležitý aj z krajinno-ekologického hľadiska, z hľadiska ochrany pred povodňami, vodnou a veternou eróziou a zabezpečenia prístupu k pozemkom.

Výstupom pozemkových úprav je defragmentácia vlastníckych vzťahov k pôde a prístupnosť k pozemkom cez spoločné zariadenia.

8 Záver

PÚ na Slovensku musia pokračovať! My ako spracovatelia, ktorí sme nositeľmi a garantmi kvality ich vykonávania,

- sa snažíme presvedčať zodpovedných predstaviteľov štátu a dosiahnuť, aby sa PÚ stali jednou z priorit štátu,
- zhodli sme sa, že je ich potrebné inštitucionalizovať. To znamená trvalo ich zaradiť medzi činnosti štátu so stabilným rozpočtom, kontinuitou vykonávania, dôsledným plánovaním a vypracovaním harmonogramu katastrálnych území, v ktorých sa budú vykonávať, stanovením cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť v závislosti od špecifickosti daných území,
- prostredníctvom našich profesijných organizácií robíme všetko pre ich propagáciu vo verejnosti,
- hľadáme pre ne podporu u vrcholných predstaviteľov samosprávy aj iných profesijných, stavovských a záujmových organizácií (ZMOS, AZZZ SR, SPPK, ZVPAS a ďalších),
- želáme si, aby na ich spracovanie bol dostatok finančných prostriedkov, nielen zo zdrojov EÚ ale aj zo zdrojov štátneho rozpočtu.

Positívny dopad na hospodárenie na pôde a život na vidieku budú mať len vtedy, ak sa vykonajú na väčšine poľnohospodárskej pôdy a rovnako dôležité je preto zachovať kontinuitu v ich vykonávaní.

Najmarkantnejšími dôvodmi pre pokračovanie vykonávania PPÚ však zostávajú prebiehajúce negatívne procesy vo vidieckej a poľnohospodárskej krajine - zmeny v štruktúre vidieckeho obyvateľstva, zmeny v spôsobe hospodárenia na poľnohospodárskej pôde (namiesto klasických rodinných fariem pretrváva poľnohospodárska veľkovýroba), dlhodobo upadajúci status poľnohospodára i skutočnosť, že na vidieku ubúda ľudí, ktorí dokážu aktívne pristupovať k poľnohospodárskej krajine, využívať a obhospodarovať ju.

PÚ sú jedinečným nástrojom na riešenie rozdrobenosti pozemkového vlastníctva, revitalizáciu krajiny a rozvoj vidieka.

Využime tento nástroj na prospech rozvoja celého Slovenska. [5]

9 Literatúra

- [1] Komora pozemkových úprav SR: Informačná brožúra Pozemkové úpravy. Bratislava, 2012, 44 strán.
- [2] VAŠEK , Andrej, Ing.: Pozemkové úpravy na Slovensku, včera, dnes a zajtra. 11. Medzinárodná konferencia o katastri nehnuteľností. Časť Papiernička 2014, 8 strán.
- [3] HUDECOVÁ, Ľ.: Geodetické činnosti pre PPÚ – spolupráca zhotoviteľa so správou katastra. Pedagogické listy – Pozemkové úpravy budúci partner vidieckej krajiny. ISBN 80-227-2315-0, SvF STU Bratislava, 12/2005, s. 39-46.
- [4] GEISSE, R. - HUDECOVÁ, Ľ: Mapovanie v pozemkových úpravách a katastri nehnuteľností. In: Životné prostredie. ISSN 0044-4863. Roč.47, č. 1 (2013), s. 49-52.
- [5] UHLÍK , Vladimír, Ing.: Pozemkové úpravy v praxi a ich budúcnosť. 11. Medzinárodná konferencia o katastri nehnuteľností. Časť Papiernička 2014, 9 strán.